

Ο μήνας Σεπτέμβριος παραδόσεις- παροιμίες και έθιμα του Τρυγητή!..

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Φωτό: [astrolife.gr](#) -

Ο ένατος μήνας του έτους. Έχει 30 ημέρες και είναι ο πρώτος μήνας του φθινοπώρου. Το όνομά του το οφείλει στο λατινικό αριθμητικό septum (= επτά) και ήταν ο έβδομος μήνας του ρωμαϊκού ημερολογίου. Ονομαζόταν και «χρονογράφος», γιατί επικρατούσε η πίστη ότι κατά τον μήνα αυτό ο χάρος «γράφει» εκείνους που πρόκειται να πεθάνουν κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Οι αγροτικές εργασίες έδωσαν κι άλλες ονομασίες στο μήνα αυτό, όπως Σταυριάτης ή Σταυρίτης και Σταυρός, Πετμεζάς, Χινόπωρος, Ορτυκολόγος (λόγω του περάσματος των ορτυκιών που αποδημούν), Τρυγομηνάς ή Τρυγητής (λόγω τρύγου) κ.ά. Θεωρείται επίσης ο μήνας των μεγάλων παζαριών (εμποροπανηγύρεις)

Φωτό:bill63.blogspot.com

Εργασίες:

Τρύγος.

Όργωμα χωραφιών, για αν σπείρουν πρώιμα δημητριακά (σιτάρι, κριθάρι, σίκαλη), ή διάφορα όσπρια (φακή, κουκιά, μπιζέλια κ.λ.π.)

Σπέρνουν ραδίκια, σπανάκια, αντίδια, μαρούλια, κάρδαμο, ρόκα, μαϊντανό, αντράκλα, ραπανάκια, λάχανα & κουνουπίδια.

Συνεχίζεται το μάζεμα του καπνού.

Απολυμαίνουν τα κοτέτσια.

Έθιμα-Προλήψεις:

1η Σεπτεμβρίου (εορτή του αγίου Συμεών του Στυλίτη): Οι έγκυες γυναίκες απείχαν από κάθε εργασία, για να μην γεννηθεί το παιδί τους με το σημάδι του αγίου (Συμεών/ σημαδεύω). Την ίδια μέρα γιορταζόταν η «Αρχιχρονιά», ένα έθιμο, κατάλοιπο των βυζαντινών χρόνων, καθώς οι βυζαντινοί τον είχαν ως πρώτο μήνα του επίσημου ημερολογίου.

Ι. Στη Χώρα της ΚΩ, το βράδυ της 31ης Αυγούστου, δηλ. της τελευταίας ημέρας του μήνα, αστρονομούν, όπως λένε, δηλ. αφήνουν κάτω από τ' άστρα ένα μεγάλο καρπούζι, με πολλά σπόρια, ένα ρόδι, μια σκελίδα σκόρδο, ένα κυδώνι, ένα φύλλο από τον «πλάτανο του Ιπποκράτη» κι ένα τσαμπί σταφύλι. Το πρωί της «Αρχιχρονιάς» γυναίκες και παιδιά σηκώνονται πριν βγει ο ήλιος και κατεβαίνουν στην παραλία παίρνοντας μαζί, τους «αστρονομημένους» αυτούς καρπούς που φύλαγαν για ένα χρόνο στο εικονοστάσι, τους πετούν στη θάλασσα και βουτάνε στο νερό τους καινούργιους. Βρέχουν το πρόσωπό τους, μαζεύουν θαλασσινό νερό από σαράντα κύματα και βότσαλα από την ακρογιαλιά. Στο δρόμο για το σπίτι σταματούν στον «πλάτανο» και αγκαλιάζουν τον κορμό του για να πάρουν τα χρόνια του και τη δύναμή του.

Στο σπίτι πια κρεμούν την καινούρια «Αρχιχρονιά» στο εικονοστάσι, σα σύμβολο αφθονίας για την καινούρια χρονιά. Ρίχνουν λίγα βότσαλα στα μπαούλα, να μην τρώνε οι ποντικοί τα ρούχα, βάζουν λίγα στις τσέπες τους «για το καλό», σκορπίζουν μερικά στην αυλή και ραντίζουν το σπίτι με θαλασσινό νερό για την

γλωσσοφαγιά.

II. Στη ΡΟΔΟ, τη μέρα αυτή κρεμούν στο μεσιά – το μεσαίο χοντρό δοκάρι, που βαστάζει τη στέγη – τη δική τους «Αρχιχρονιά»: ένα άσπρο σακουλάκι γεμάτο στάχυα και σιτάρι. Γύρω απ' αυτό δένουν μια αρμαθιά καρύδια, ένα κρεμμύδι, ένα σκόρδο, ένα κεχρί, καρπό βαμβακιού κι ένα τσαμπί σταφύλι. Αν δεν κάνουν την «Αρχιχρονιά», δεν αρχίζουν καμιά αγροτική εργασία. Την «Αρχιχρονιά» αυτή την ξεκρεμούν από το μεσιά την Πρωτοχρονιά το πρωί. Τα καρύδια και το τσαμπί που γίνεται σταφίδα το τρώνε, ενώ το σιτάρι, το σκόρδο και το κρεμμύδι τα φυλάγουν για να τα ρίξουν μέσα στο σπόρο, όταν θα αρχίσουν τη σπορά. Το θεωρούν καλό ν' ανακατευτούν με το σπόρο οι καρποί της «Αρχιχρονιάς».

III. Στο άλλο άκρο της Ελλάδας, στη ΣΩΖΟΠΟΛΗ ΘΡΑΚΗΣ, οι κάτοικοι, το πρωί της 1ης Σεπτεμβρίου, ράντιζαν ο καθένας με αγιασμό το σπίτι του, τα αμπέλια του και τα δίκτυα του, για να ευλογηθούν και να δώσουν πολλά σταφύλια και πολλά ψάρια αντίστοιχα.

Ένας δάσκαλος, πριν αρκετά χρόνια, στα Χάσια Κοζάνης, διηγείται τι συνέβαινε την πρώτη μέρα που άνοιγαν τα σχολεία:

Στα σχολεία των χωριών τούτων, όταν ανοίξει το σχολείο, έρχονται οι μαθητές, φιλούν το χέρι του δασκάλου. Τους καταγράφει. Έπειτα αρχίζουν με τη σειρά και φέρνουν οι μαθητές μια πίτα, ένα ψωμί, κρασί.

Όταν όμως θα αλλάξουν τα βιβλία ή τις τάξεις, τότε ο κάθε μαθητής θα παρουσιάσει τα νέα βιβλία του στο δάσκαλο να τα ράψει κι ο δάσκαλος τα ράφτει όλα τα βιβλία και τα φυλάγει επάνω στον πάγκο. Οι μαθητές φέρνουν τότε ένα δώρο στο διδάσκαλο, μαντίλι ή τσιράπια ή κότα ή αρνί, ό,τι θέλει ο καθένας, στους δε μαθητές φέρνουν μύγδαλα ή καρύδια ή ζαχαρωτά. Όλοι φέρνουν μικροί και μεγάλοι.

Τότε οι μαθητές σηκώνονται όρθιοι, έρχονται στην παράδοση, στρώνουν μια βελέντζα ή παλτό καταγής. Σηκώνεται ο δάσκαλος, παίρνει το βιβλίο ενός μαθητή της δευτέρας ή της τρίτης κ.λ.π. τάξης στα χέρια και λέγει: «να αξιώσετε το μαθητή αυτό στην Β ή Γ ή Δ τάξη». Όλοι τότε οι μαθητές σηκώνουν εκείνον το μαθητή με τη βελέντζα καθισμένο μέσα και τον σέρνουν άνω κάτω και φωνάζουν «άξιος», τον ανεβάζουν και τον κατεβάζουν 3 φορές. Κατόπιν εκείνος φιλεί το χέρι του δασκάλου και παίρνει τα βιβλία. Ο δάσκαλος του εύχεται Καλή Πρόοδο και μοιράζει στα παιδιά ό,τι φρούτα έφερε ο μαθητής. Έτσι όλοι οι μαθητές αξιώνονται, όχι την ίδια μέρα, αλλά τις άλλες. Τέλος με τη σειρά φέρουν ο καθένας στο δάσκαλο το κανίσκι του με το ψωμί, πίτα, αυγά, κρασί, ρακή κ.ά.

Φωτό:eortologio.gr

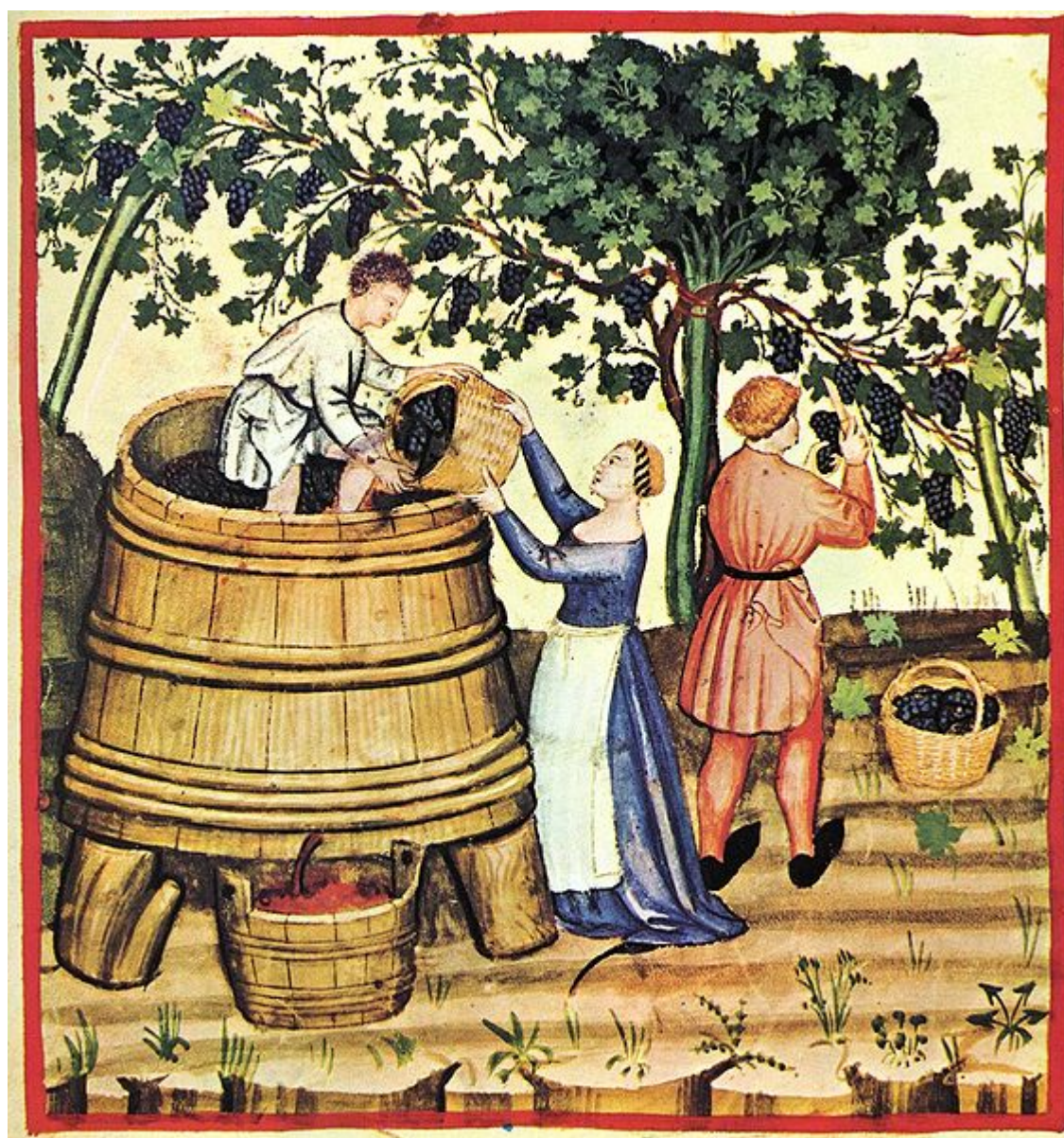
Γιορτές:

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (8/9). Η γέννηση αυτή σηματοδοτεί τη λύση της κατάρας της προπατορικής ενοχής.

Η ΥΨΩΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (14/9). Στις εκκλησίες μοιράζεται την ημέρα αυτή βασιλικός, που πηγάζει από την παράδοση, ότι στο μέρος όπου βρέθηκε ο Τίμιος Σταυρός είχε φυτρώσει το αρωματικό αυτό φυτό, γι' αυτό και ο βασιλικός λέγεται και «σταυρολούλουδο». Με το βασιλικό αυτό από την εκκλησία και με αγιασμό της ημέρας ετοιμαζόταν το νέο προζύμι για όλη τη χρονιά.

Μία γιορτή που αποτελούσε χρονικό σταθμό στις τοπικές αγροτικές & ποιμενικές εργασίες και λαμβανόταν σαν αρχή ή το τέρμα για τις σχετικές συμβάσεις.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ:

Φωτό:sakketosaggelos.gr

Παροιμίες

- Μάρτη και Σεπτέμβρη ίσια τα μεσάνυχτα (ισημερία).
- Τον Τρυγητή τ' αμπελουργού πάνε χαλάλι οι κόποι.
- Αν ίσως βρέξει ο Τρυγητής, χαρά στον τυροκόμο.
- Στον Τρυγητή σιτάρι σπείρε και στο πανηγύρι σύρε.
- Του Σεπτέμβρη οι βροχές πολλά καλά μας φέρνουν.
- Του Σταυρού σταύρωνε και δένε.
- Του Σταυρού σταύρωνε και σπέρνε.
- Του Σταυρού κοίτα και τ' Αϊ-Γιωργιού ξεκίνα.
- Βοηθάει ο Αϊ-Γιάννης και ο Σταυρός, γιομίζει το αμπάρι κι ο λινός.
- Θέρος, τρύγος, πόλεμος.
- Τον Σεπτέμβρη τα σταφύλια, τον Οκτώβρη τα κουδούνια.
- Του Σταυρού αρμένιζε και του Σταυρού δένε.

Πηγές: akrasakis.blogspot.gr – laikiparadosi.blogspot.gr – users.sch.gr